

TMA4245 Statistikk

Uke 17 - mandag

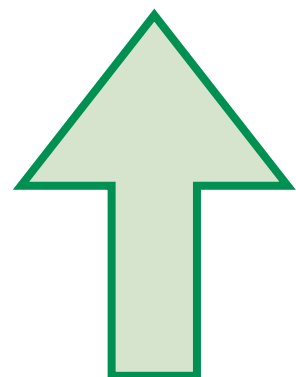
Forelesning
2x45 min

Thea / Ingeborg

Eksamen

Mandag

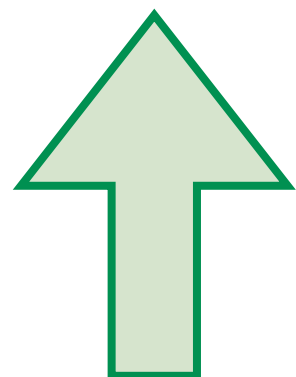
TMA4245 Statistikk

Uke 17 - mandag

Forelesning
2x45 min

Thea / Ingeborg

Mandag

TMA4268 - Statistisk læring

Om emnet

Timeplan

Eksamensinfo

Vurderingsordning

Vurderingsordning: Skriftlig skoleeksamen

Karakter: Bokstavkarakterer

Vurdering	Vekting	Varighet	Hjelpemidler
Skriftlig skoleeksamen	100/100	4 timer	G

Faglig innhold

Statistisk læring, multipl lineær regresjon, klassifikasjon, resamplingmetoder, modellseleksjon/regularisering, ikke-linearitet, trebaserte metoder, nevralt nettverk

Plan

I dag:

Informasjon om eksamen

Grundig gjennomgang av gamle eksamensoppgaver

Hjelp før eksamen:

Digitalt forum åpent 24/7 (besvares i vanlig arbeidstid) (e-post til faglærere om oppgaver og pensum blir ikke besvart!)

Eksamenslab:

Tirsdag 21/5 10:15-14:00 i S3

Torsdag 23/5 10:15-14:00 i S3

27. mai klokka 09:00: Eksamen

Tillatte hjelpemidler på eksamen

Tabeller og formler i statistikk

Ikke skriv noe annet enn navn i heftet!

Bestemt, enkel kalkulator

Ett stemplet gult A5-ark med egne håndskrevne (skrevet rett på arket) formler og notater (skriv på begge sider)

Obs!

Noe nytt pensum fra høsten 2023 (Python, stokastisk simulering, feilforplantning, fortegnstest, permutasjonstest).

Få/ingen gamle eksamensoppgaver om disse temaene, og ingenting på temasidene, men det er like fullt en del av pensum!

Husk å lese på disse temaene i eksamensperioden også!

Vi har laget en side på wikisidene (“Nytt pensum”) der vi skriver utfyllende om dette. Vi henviser også til relevante oppgaver i øvingsopplegget/forelesninger.

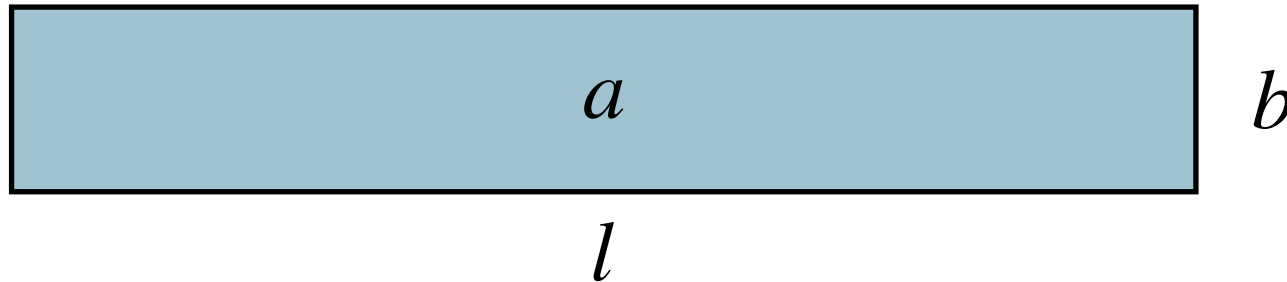
Format på eksamen

Eksamen er på formen "digital skoleeksamen" (Inspira)

Hovedsakelig oppgaver der du skriver for hånd og scanner inn besvarelsen

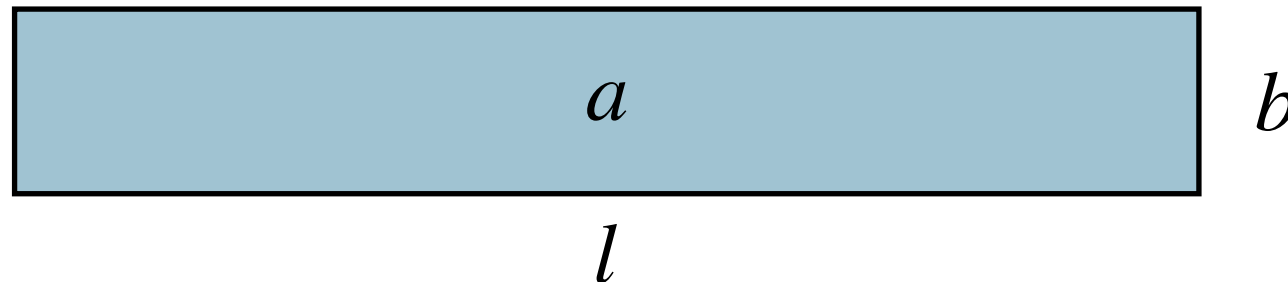
En liten andel flervalg/skriv inn tall

Enkel oppgave om feilforplantning

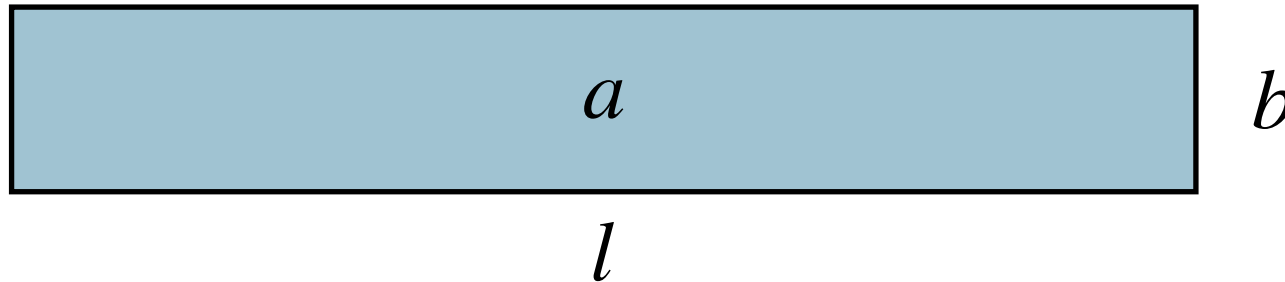
a) Vi skal finne arealet a av et rektangel som har ukjent lengde l , og ukjent bredde b . Sett opp målefunksjonen for arealet og bruk feilforplantningsformelen til å finne et tilnærmet uttrykk for forventning og varians til målingen av areal. Uttrykket skal inneholde l , b , σ_l og σ_b , der σ_l og σ_b er standard usikkerhet i målinger av lengde og bredde, henholdsvis.

Enkel oppgave om feilforplantning

- a) Vi skal finne arealet a av et rektangel som har ukjent lengde l , og ukjent bredde b . Sett opp målefunksjonen for arealet og bruk feilforplantningsformelen til å finne et tilnærmet uttrykk for forventning og varians til målingen av areal. Uttrykket skal inneholde l , b , σ_l og σ_b , der σ_l og σ_b er standard usikkerhet i målinger av lengde og bredde, henholdsvis.
- b) I et rektangel som er langt og smalt, som i figuren over, vil usikkerheten i lengden eller bredden gi størst påvirkning på usikkerheten til arealet til rektanget? Begrunn svaret i maks 2 setninger.

Enkel oppgave om feilforplantning

- a) Vi skal finne arealet a av et rektangel som har ukjent lengde l , og ukjent bredde b . Sett opp målefunksjonen for arealet og bruk feilforplantningsformelen til å finne et tilnærmet uttrykk for forventning og varians til målingen av areal. Uttrykket skal inneholde l , b , σ_l og σ_b , der σ_l og σ_b er standard usikkerhet i målinger av lengde og bredde, henholdsvis.
- b) I et rektangel som er langt og smalt, som i figuren over, vil usikkerheten i lengden eller bredden gi størst påvirkning på usikkerheten til arealet til rektanget? Begrunn svaret i maks 2 setninger.
- c) Standard usikkerhet i måling av lengde og bredde er henholdsvis $\sigma_l = 0.05$ meter, og $\sigma_b = 0.01$ meter. Måling av lengde og bredde ble $x_l = 10$ meter, og $x_b = 0.8$ meter. Skriv ned måleresultatet for arealet.

Oppgave 4, desember 2010

På en forsøksgård utføres forsøk med produksjon av biomasse. Anta at biomassen, Y , av en plante er normalfordelt (gaussisk fordelt) med forventningsverdi $E(Y) = 5$ og varians $\text{Var}(Y) = 4$.

a) Regn ut følgende tre sannsynligheter:

$$P(Y > 6)$$

$$P(4 < Y \leq 6)$$

$$P(Y > 6 \mid Y > 4)$$

Oppgave 4, desember 2010

Anta nå at biomassen Y av en bestemt plante er avhengig av kultiveringsperioden x . For planten defineres kultiveringsperioden som tiden fra planten kan observeres over jordsmonnet til tidspunktet for biomassemåling.

Anta videre at sammenhengen mellom biomasse Y og en gitt kultiveringsperiode x kan modelleres som en lineær regresjon, uten konstantledd og med feilledd som er avhengig av kultiveringsperioden,

$$Y = \beta x + \varepsilon(x) \text{ for } x > 0,$$

der $\varepsilon(x)$ er normalfordelt (gaussisk fordelt) med forventningsverdi $E(\varepsilon) = 0$ og varians $\text{Var}(\varepsilon) = \tau^2 x^2$. Det betyr at standardavviket til feilleddet er proporsjonalt med kultiveringsperioden x . Biomassemålingen gjøres kun for positive kultiveringsperioder, $x > 0$.

Modellparameterene β og τ ansees som ukjente.

Oppgave 4, desember 2010

Anta nå at biomassen Y av en bestemt plante er avhengig av kultiveringsperioden x . For planten defineres kultiveringsperioden som tiden fra planten kan observeres over jordsmonnet til tidspunktet for biomassemåling.

Anta videre at sammenhengen mellom biomasse Y og en gitt kultiveringsperiode x kan modelleres som en lineær regresjon, uten konstantledd og med feilledd som er avhengig av kultiveringsperioden,

$$Y = \beta x + \varepsilon(x) \text{ for } x > 0,$$

der $\varepsilon(x)$ er normalfordelt (gaussisk fordelt) med forventningsverdi $E(\varepsilon) = 0$ og varians $\text{Var}(\varepsilon) = \tau^2 x^2$. Det betyr at standardavviket til feilleddet er proporsjonalt med kultiveringsperioden x . Biomassemålingen gjøres kun for positive kultiveringsperioder, $x > 0$.

Modellparameterene β og τ ansees som ukjente.

Et forsøksopplegg med $n = 5$ uavhengige målinger ved kultiveringsperioder $x_1, x_2, \dots, x_5$ og tilhørende biomasser $Y_1, Y_2, \dots, Y_5$ resulterte i følgende observasjoner:

i	1	2	3	4	5
x_i	3	6	7	10	14
y_i	1.0	5.0	3.0	3.0	10.0

Det oppgis at $\sum_{i=1}^5 \frac{y_i}{x_i} = 2.61$ og $\sum_{i=1}^5 \frac{y_i^2}{x_i^2} = 1.59$.

b) Hvilken sannsynlighetsfordeling har Y_i gitt x_i ?

Utleid uttrykk for estimatorer for β og τ^2 , for eksempel ved å bruke sannsynlighetsmaksimeringsmetoden (maximum likelihood method).

Bruk tallverdier fra tabellen over til å beregne estimatorer for β og τ^2 .

Oppgave 4, desember 2010

Anta nå at biomassen Y av en bestemt plante er avhengig av kultiveringsperioden x . For planten defineres kultiveringsperioden som tiden fra planten kan observeres over jordsmonnet til tidspunktet for biomassemåling.

Anta videre at sammenhengen mellom biomasse Y og en gitt kultiveringsperiode x kan modelleres som en lineær regresjon, uten konstantledd og med feilledd som er avhengig av kultiveringsperioden,

$$Y = \beta x + \varepsilon(x) \text{ for } x > 0,$$

der $\varepsilon(x)$ er normalfordelt (gaussisk fordelt) med forventningsverdi $E(\varepsilon) = 0$ og varians $\text{Var}(\varepsilon) = \tau^2 x^2$. Det betyr at standardavviket til feilleddet er proporsjonalt med kultiveringsperioden x . Biomassemålingen gjøres kun for positive kultiveringsperioder, $x > 0$.

Modellparameterene β og τ ansees som ukjente.

Et forsøksopplegg med $n = 5$ uavhengige målinger ved kultiveringsperioder $x_1, x_2, \dots, x_5$ og tilhørende biomasser $Y_1, Y_2, \dots, Y_5$ resulterte i følgende observasjoner:

i	1	2	3	4	5
x_i	3	6	7	10	14
y_i	1.0	5.0	3.0	3.0	10.0

Det oppgis at $\sum_{i=1}^5 \frac{y_i}{x_i} = 2.61$ og $\sum_{i=1}^5 \frac{y_i^2}{x_i^2} = 1.59$.

- b) Hvilken sannsynlighetsfordeling har Y_i gitt x_i ?
Utled uttrykk for estimatorer for β og τ^2 , for eksempel ved å bruke sannsynlighetsmaksimeringsmetoden (maximum likelihood method).
Bruk tallverdier fra tabellen over til å beregne estimatorer for β og τ^2 .

Følgende estimator for β skal benyttes i resten av oppgaven:

$$B = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \frac{Y_i}{x_i}$$

- c) Anta i dette punktet at $\tau^2 = 0.04$ er kjent.

Vi ønsker å utføre hypotesetesten

$$H_0: \beta = 0.50 \text{ mot } H_1: \beta > 0.50$$

Utled en forkastningsregel med signifikansnivå 0.05.

Bruk tallverdiene i tabellen over til å utføre testen.

Utled et uttrykk for styrken til testen over når $\beta = 0.7$, og regn ut tallsvar når $n = 5$.